

מקרה של רגישות-יתר לאור

קילופי עור על האף, מסביב לעיניים, על העטין ומאוחר יותר, על כל חלקי גופה. העור קיבל גוון צהבהב ומצבה הגופני הלך ורע. רופא „החקלאית“, ד"ר פ. כהן קבע שזהו מקרה של רגישות-יתר לאור, הבאה כתוצאה מאכילת צמחים מסויימים (בלועזית — Photosensitization). „חולתא“ הוצאה לשחיטה בחודש יולי ובבדיקה אחרי המות נמצא אצלה כבד מוגדל מאוד ופגום. עניין אותנו מאוד המקרה הזה, והנה בגליון מחודש יולי 1958 של הירחון Journal of Dairy Science, הופיע מאמר של J. M. Kingsbury, המתאר מקרים של רגישות-יתר לאור אצל בעלי חיים לבנים בעיקר. הוכח שהמחלה מופיעה אחרי הרעלה בצמחים. המחבר הנ"ל מציין שקיימים שני סוגים של רגישות-יתר לאור: 1. ע"י חומר פוטודינאמי הבא ישר מהצמח; 2. ע"י חומרי פסולת של עיכול, שברוך כלל מסולקים ע"י הכבד, אולם עלולים לפעמים לפגוע בו ולגרור לרגישות פטוגנית לאור. מקריים אלה מלווים, בדרך כלל צהבת. במאמר הנ"ל מובאת רשימה של צמחים, אשר יכולים לגרום לתופעה זו. נתתי את הרשימה זו לישראל ברוך לעיון, כדי לדעת, האם גם בשדותינו נמצאים צמחים אלה. לדעתו יש כמה מהצמחים המוזכרים במאמר הנ"ל גם אצלנו והם:

(1) קוטב מצוי — *Tribulus terrestris*;

(2) פרע — *Hypericum* sp.

שניים אלה נחשבים לפעילים ביותר בגרימת מחלת הרגישות לאור.

עם הכנסת בקר אמריקאי ושימוש נרחב בפרים ממוצא אמריקאי מתרבות בעדרים שלנו בהמות בעלות צבע לבן. מבחינה תיאורטית קיימות אפשרויות של ריבוי מקרי מחלה כנ"ל, ביחוד באותם מקומות, בהם מצויים הצמחים המוזכרים. כדאי היה, שאנשי מקצוע יתנו את דעתם על תופעה זו.

ברצוני למסור על מקרה, די נדיר בארץ, של רגישות-יתר לאור, המופיעה, כתוצאה מאכילת צמחים מסויימים.

היתה בעדר שלנו פרה בשם „חולתא“, אשר הובאה ארצה מארצות הברית בבטן אמה. „חולתא“ היתה פרה כמעט לגמרי לבנה, פרט לכמה נקודות שחורות. קטנות, על גבה, השנה, בסוף חודש יוני בערך, בהיותה בראשית תקופת היר בשלה, התחילה „חולתא“ לגלות סימני אי-שקט בשעות הרעה בשטח המרעה הזורע. בכל כוחה השתדלה ואף הצליחה לברוח מהמרעה לרפת וכאן היתה עומדת בפניה האפלה ביותר. הפסקנו להוציאה למרעה, אבל כעבור יומיים התגלו אצלה פצעים גדולים ולחים, בצורת

יין כי אין לחשוש מלעשות זאת במקרה שהמס-פוא הגס הינו יקר המציאות או שמחירו גבוה באופן יחסי למחירו של המזון המרוכז.

ושוב על ניסוי שנערך במשיגאן. הפעם ניסו להביא את הפרות לידי זלילה מהירה יותר של המזון המרוכז. הסיבה לכך לא היתה הרצון להשחית את „גימוסי השולחן“ שלהן אלא להגדיל את הכמות שהן תספקנה לאכול תוך כדי היחלובן בביתן החליבה, כיוון שזמן החליבה הולך ומתקצר עם השתכללות השיטות, וחשוב, על כן, לדאוג לכך שמנת המזון המרוכז לא תקטן בעקב זה.

על ידי הוספת $\frac{1}{2}$ קילו מים לכל קילו תערור בת נמצא כי הפרות אכלו מן התערובת הרטובה כמות העולה בחמישים אחוז על זו שהספיקו לאכול מן היבשה משך אותו הזמן. כיוון שלדבר לא נודעה כל השפעה על קצב החליבה הרי שזוהי הדרך להכניס בפרות כמות גדולה יותר של מזון מרוכז מבלי להאיט את קצב החליבה. מעניינת העובדה כיצד כל התפתחות חדשה מביאה עמה את בעיותיה.

נ. ג. אלן

(„הוארדס דיירימן“, אוגוסט 1958)

שלמה דורי

יפעת, נובמבר 1958